

ПОПУЛЯРНА МУЗИКА POPULAR MUSIC

„Новите танци“ и джазът в творчеството на Асен Овчаров

Михаил Луканов*

Резюме: В текста се коментира творчеството на Асен Овчаров и ролята му за развитието на българската популярна музика през първата половина на ХХ век. Конкретно се разглежда неговата аранжорска дейност, задава фундамента за изграждането на музикалнопопулярния репертоар в България. Това на свой ред предполага и обговарянето на съществени специфики на танцувално-жанровите пиеси през 30-те и 40-те години на миналото столетие и претворяването им в аранжиментите на Овчаров, някои от които се превръщат в „проводник“ на стилови ориентации в посока на проникващия джаз на фона на градския интонационен пейзаж у нас. Коментират се конкретни примери, които представят изразната идиоматика на подбраните музикални артефакти. С всички условности разглежданите аранжименти могат да бъдат посочени като пример както за „неджазова“ стилистика, така и за джазова „окраска“.

Ключови думи: Асен Овчаров, танцова музика, джаз, джазови, аранжименти, суинг, блусова идиоматика

Трудно е да се поддържа твърдението, че Асен Овчаров е първият музикант, прокара демаркационна линия между по-старата шлагерна музика и джаза у нас. Усложняващо обстоятелство е, че през 30-те години „джазова музика за българските музиканти и публика е синоним на модерна западна танцова музика“ [Димов / Dimov, 2017, с. 412]. В подобен дух е и свидетелството на Мильо Басан (композитор, аранжор и бенд лидер през разглеждания период), а именно, че

* Гл. ас. д-р Михаил Луканов – сектор „Музика“,
Институт за изследване на изкуствата, Българска академия на науките,
e-mail: lukanov_1967@abv.bg

Литература / Bibliography:

Басан, Мильо. Начало и развой на естрадната (забавна и танцова) музика в България. Творчество и изпълнителство. Втора част. 1972. НА – БАН, Сб. 19, оп. 1, а.е. 4б, а.е. 5б [Basan, Milyo. Nachalo i razvoy na estradnata (zabavna i tantsova) muzika v Bulgariya. Tvorchestvo i izpalnitelstvo. Vtora chast. 1972. SA – BAS, Sb. 19, op. 1, a.e. 4b, a.e.5b].

Гаджев, Владимир. Трънливият път на пионера. – В: *Дума*, 31.08.2006 [Gadzhhev, Vladimir. Tranliviyat pat na pionera. – In: Duma, 31.08.2006].

Гаджев, Владимир. Джазът в България. Българите в джаза. София: Изток-Запад, 2010 [Gadzhhev, Vladimir. Dzhazat v Bulgaria. Balgarite v dzhaza. Sofia: Iztok-Zapad, 2010].

Георгиев, Людмила. История в синкопи. София: Иван Вазов, 2000. [Georgiev, Lyudmil. Istoriya v sinkopi. Sofia: Ivan Vazov, 2000].

Димов, Венцислав. Българско ехо от ерата на джаза. (Върху западните влияния в българската медийна музика между двете световни войни). – В: *Антов, Пламен, Андрей Тошев, Иван Христов (ред.). Америките ни 2: САЩ като метафора на модерността. Българо-американски отражения (XX – XIX в.), 2017, с. 404 – 430* [Dimov, Ventsislav. Balgarskoto eho ot erata na dzhaza. (Varhu zapadnite vliyaniya v balgarskata mediyna muzika mezhdru dвете svetovni woyni). – In: Antov, Plamen, Andrey Toshev, Ivan Hristov (red.). Amerikite ni 2: USA kato metafora na modernostta. Balgaro-amerikanski otrazheniya (XX – XIX в.), 2017, s. 404 – 430].

Димов, Венцислав. Славянски следи в записаната на грамофонни плочи музика от България. – В: *Slavica slovaca 2009, № 1. Bratislava: Vydavatelstvo maticeslovenskej, 2009, с. 31 – 45* [Dimov, Ventsislav. Slavyanski sledi v zapisanata na gramofonni plochi muzika ot Bulgaria. – In: Slavica slovaca 2009, № 1. Bratislava: Vydavatelstvo maticeslovenskej, 2009, s. 31 – 45].

Камбуров, Иван. Илюстриран музикален речник. София: Хемус, 1933, с. 703 [Kamburov, Ivan. Ilustrovan muzikalen rechnik. Sofia: Hemus, 1933].

Леви, Клер. Диалогичната музика: блусът, популярната култура, митовете на модерността. София: ИИЗк – БАН, 2005 [Levi, Kler. Dialogichnata muzika: blusat, populyarnata kultura, mitovete na modernostta. Sofia: IAS – BAN, 2005].

Тенев, Драган. Тристахилядна София и аз между двете войни. София: изд. „Българска история“, 2021 [Tenev, Dragan. Tristahilyadna Sofiya i az mezhdru dвете voyni. Sofia, izd. “Balgarska istoriya”, 2021].

Интернет източници / Internet sources:

Безовска, Албена. Десетилетия на джаз сцената. Емануил Манолов на 80 години. БНР [Bezovska, Albena. Desetiletia na dzhaz stsenata. Emanuil Manolov na 80 godini. BNR], 11.12.2014, <https://bnr.bg/post/100496895/desetiletia-na-djaz-scenata> (1.12.2022).

Екатерина Ванкова – „Ти пи тин, 1935 (запис) [Ekaterina Vankova – „Ti pi tin, 1935 (zapis), <https://www.youtube.com/watch?v=D5vAWod27ik> (1.12.2022).

Оруш, Антон. Грамофонните плочи на Царство България, 15.07.2013 [Orush, Anton. Gramofonnite plochi na Tsarstvo Bulgaria, 15.07.2013], <https://sandacite.bg/> (1.12.2022).

Манлихер, Анастасия. Първата дама на джаза в България. Портал Култура, 12.09.2018 [Manliher, Anastasia. Parvata dama na dzhaza v Bulgaria. Portal Kultura, 12.09.2018], <https://kultura.bg/web/> (1.12.2022).

Николов, Светослав. „Лени Вълкова е Кралицата на джаза“ с архивни записи и нови изпълнения на първата българска джаз певица. – В: JAZZFM, 30.12.2020 [Nikolov, Svetoslav. „Leni Valkova e Kralitsata na dzhaza“ s arhivni zapisi i novi izpalnenia na parvata balgarska dzhaz pevitsa. – In: JAZZFM, 30.12.2020], <https://jazzfm.bg/dom/albums/leni-vylkova-e-kralicata-na-djaza-s-arhivni-zapisi-i-novi-izpylnenija-na-pyrvata-bylgarska-djaz-pevica> (1.12.2022).

Longman Dictionary of Contemporary English, <https://www.ldoceonline.com/dictionary/riff> (22.07.2020).